

RESSORGIMENT

ANY XXXIX

• G E N E R 1 9 5 4 •

NÚMERO 450

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: PERGAMINO 244, BUENOS AIRES, REPÚBLICA ARGENTINA

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N.º 409394

Institut Llonch de Fontova

Directora: Fca. LLONCH de FONTOVA

30 Anys d'Ensenyança Professional

Tall i Confecció

Des dels primers mesos l'alumna pot tallar i confeccionar els seus vestits.

Cotilles i Faixes, inclús ortopèdiques

Capells

Curs pràctic sense teoria.
Preparam per a l'ingrés a casa de Modes.

Labors i Elenceria

Dibuix - Pintura - Música

Cursos abreujats per a professionals.
Exàmens lliures.

Atorguem Diplomes

Mencionant aquesta revista gaudirà d'un descompte en la mensualitat

Sol·liciti informes a: **RIVADAVIA 1966, Bs. Aires**

Hotel atalunya

T. E. 38-9732

Confort. Comoditats
per a viatgers.

AV. ENTRE RIOS 639

BUENOS AIRES

Els catalans de fora
que vinguin a

passar uns dies no podrien trobar un allotjament més apropiat

PRAT DE LA RIBA-MUNTANYOLA:

"Compendi de la Doctrina Catalanista"

La tesi que ha format conscientment una generació de catalans, en una pulcra reedició amb notes que ajuden a comprendre el text antic

Agent per a la venda: **JOSEP ESCOLÀ**

AV. L. M. CAMPOS 1331, BUENOS AIRES

La *Impremta* **FONTANA**
de Josep Fontana i Fills

té molts anys de vida honrosa.

La *Impremta* **FONTANA**

imprimeix "Ressorgiment" des de l'any 1915.

CARRER PERU 796 CANTONADA INDEPENDENCIA

T. E. 35-0873

Badaló

A. FELIU BADALÓ & CIA.
ÓPTICA - FOTOGRAFIA - ORTOPÈDIA

Fabricació de tota classe de cristalls per a corregir els defectes visuals.

Revelacions i còpies fotogràfiques en el dia.

FAIXES ortopèdiques, de vestir i Braguers.

LAVALLE 962

Tintoreria "LOS 3" - Matriche, Aragonès i Cia.
LEZICA 4469
Tel. 60-1827

EMÍLIA LLORENS
ARQUITECTE

Alberto Vignes 1265

T. E. 658-1001

HAEDO
F. C. N. D. F. S.

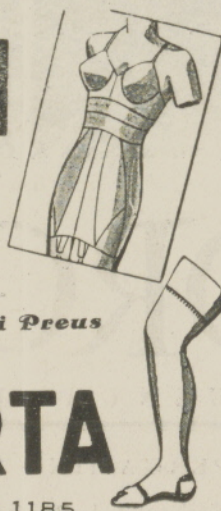
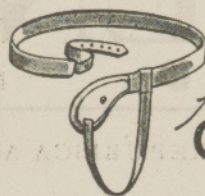
EL SIMBOL D' AQUESTA MARCA

empara la més alta qualitat en faixes i cotilles de vestir i en faixes d'indole medicinal (estómac calgut, ronyó mòbil obessitat, operats, maternitat, etc.) La **Casa Porta**, pel seu prestigi i seriositat, és l'establiment de confiança, no tan sols en faixes de tota mena, sinó també en articles ortopèdics, Mitges i benes elàstiques, braguers per a les hèrnies, espatlleres, etc.

Sol·liciti Catàlegs i Preus

Antigua
Casa PORTA

SARMIENTO 1185

RESSORGIMENT

Any XXXIX

Buenos Aires, Gener 1954

Núm. 450

El Consell Nacional Català

DE la primera Conferència Nacional Catalana celebrada a Mèxic el mes de setembre passat, sorgí la constitució del Consell Nacional que ja ha començat a actuar, per cert molt encertadament, en defensa dels drets imprescriptibles de la Nació Catalana. Els primers passos donats són d'una importància evident, d'una correcció i d'una fermesa patriòtica admirables. L'actuació del Consell no ultrapassa, en atribucions, cap límit. Respectuosa de les Institucions catalanes, més simbòliques que efectives, hi ha, entre el Consell Nacional i aquestes, una entesa i comprensió cordials, germanívols. Així ha d'ésser i així ha de continuar essent si volem que l'obra de tots adquireixi el gruix necessari i obtingui l'adhesió general, és a dir: que les actuacions duguin el reforç d'unitat i siguin expressió clara del pensament i anhels, si pot ser, de tots els catalans.

L'organisme ja està en marxa, i, com hem dit, amb bona i

promissòria actuació. La resposta donada a Salvador de Madariaga amb respecte a la rèplica d'aquest al treball de Rovira i Virgili sobre el problema de les nacionalitats ibèriques, i el memorial presentat a l'Organització de les Nacions Unides denunciant i detallant les malvestats que comet el règim de Franco contra la cultura catalana i els drets més elementals de Catalunya a un tracte humà, just i equitatiu, són actuacions positives, eficaces que demostrin en el Consell Executiu capacitat, mesura, seny i atenció, qualitats imprescindibles per a tota obra de bon govern.

És d'esperar que el Consell Nacional Català seguirà la seva obra, inicialment tan encertada, amb el mateix esperit i la mateixa voluntat de treball i el mateix anhel d'arribar a una total unificació de les forces catalanes democràtiques, algunes de les quals, per raons secundàries de partit, no es van decidir a prendre part a les deliberacions de la Conferència Nacional de Mèxic, però tenim la convicció que recolzaran la tasca del Consell Nacional creat i que s'aniran incorporant al moviment iniciat per aquest a fi que la veu i la presència de Catalunya puguin tenir l'autoritat d'un veritable organisme representatiu de la Nació Catalana.

LA CULTURA I LA LLIBERTAT, SÓN A L'EXILI

HI ha qui diu que la pàtria és allà on l'home es troba. Aquest pensament ha enfortit, en part, a molts dels qui han negat el concepte de pàtria, en trobar-se a l'exili. Però jo, en el desterrament de Mèxic, he parlat amb alguns companys anarquistes i, sentimentals com són, enyoren tant la pàtria com el més ferreny nacionalista. Si s'ha escaigut que llegíssi alguna publicació anarquista editada per desterrats d'aquesta comunió ideològica, en cada pàgina hi haureu vist com traspuja l'enyor a la terra en la qual van néixer i lluitar.

Sèneca, home de pensament excel·lent, que allà on es trobés podia crear-se un ambient favorable que li permetés superar les angúnies de l'esperit, essent desterrat a l'illa de Còrcega, en un dia d'aquells que la melancolia sembla com si l'ànima de l'expatriat s'enfonsés dins un pou, va exclamar: "¿És un sofriment intolerable viure lluny de la pàtria!" I un altre dia, mirant el blau del cel, pels seus dintres es deia: "No, no es pot viure lluny de la pàtria".

I José Martí, brillant en les lletres i en la política, que el temps engrandeix la seva figura, ennobleix encara més la seva vida i prestigi la seva obra, esdevinguda immortal, va dir: "Només les flors de la pàtria fan olor". Però tot seguit afegeix: "La pàtria no és res per a nosaltres, si no hi trobem llibertat, amor, germanor, justícia".

Vint-i-cinc anys va durar l'exili de Martí, anant d'un país a l'altre, però les seves activitats intel·lectuals i polítiques, el salvaven de caure en l'angúnia i en l'angoixa d'un excés d'enyorança, que per ser excessiva resulta estèril.

En la nostra emigració trobareu homes de tota mena i, al meu entendre, aquells que fan una tasca positiva són els qui, aprofitant les hores de lleure, sense fer soroll i com si caminessin de puntetes per a no espantar la gent, s'endinsen en les pàgines de la història i escriuen, i, un bon dia, us fan l'ofrena d'un llibre. Vet aquí una manera saludable de matar l'enuig, el tedi, l'enyor i el dolor. Aquest és el cas de Josep Soler i Vidal.

L'allunyament de la pàtria sempre entristeix, però encara més no sabent com ni quan hi podrem tornar. Ara bé, allò que en certa manera conforta l'expatriat, és saber que té llibertat per a poder investigar i expressar el seu pensament, mentre que els qui viuen a la pàtria sotmesa a la tirania, han de romandre en una inactivitat intel·lectual i política intolerable en un home actiu. I hom pensa: ¿no seran més dissortats que nosaltres els qui han de malviure en una pàtria esclavitzada? No sentiran l'anhel d'expatriar-se, de fugir d'una terra en la qual tot els és interdit, llevat de fer ostensible acatament a l'invasor? L'exili, doncs, ¿no serà un benifet per als qui, com Soler-Vidal, senten la pruija de la producció literària, fent l'obra perdurable, que això representa l'edició d'un llibre (1) com el seu?

L'investigador, l'historiador, l'escriptor que hi havia en Soler-Vidal, a l'exili se'ns ha descobert. El seu *Pere Fages* és amè, ben escrit i interessant, car ens presenta un català que de Guissona, on va

néixer el 1730, d'un salt va a Califòrnia, de la qual regió n'és el descobridor, el cronista i el governador. I a Califòrnia el veieu, a Pere Fages, treballant en la colonització d'aquella terra, batejant els primitius poblats, de la mateixa manera que un altre català de Mallorca, fra Juníper Serra, hi batejava homes. Junts anaven terra endins de la Califòrnia, l'un bastint habitacles i l'altre construint esglésies.

En l'intrèpid militar que hi ha en Pere Fages, ix l'home assenyat i constructiu, el governador intel·ligent, però allò que més agrada és la narració o la crònica, bona certament, que tramet al virrei de la Nova Espanya, puix que en ella, de manera senzilla i amena, Pere Fages descriu el terreny que va descobrir; els rius, les platges, la flora, la fauna, com són els indis i dels seus costums en fa una descripció plena de colorit.

Soler-Vidal ens el presenta bé a Pere Fages; de seguida es veu un català bellugadís, no gens inflat i de vivaç intel·ligència, el qual degut al seu tacte i talent, va arribar a ser governador de la Califòrnia. Però més que no pas el governador, a mi em plau el colonitzador i particularment el cronista.

És d'esperar que, puix que Soler-Vidal ha emprès l'ardua tasca de descobrir i presentar-nos els catalans que han intervingut en la conquesta i colonització de terres americanes, no cessi en aquesta lloable obra. Fent-ho, ell s'en-dolcirà l'exili ensem que deixarà una obra i en tenir el goig de llegir-lo, coneixerem els nostres connacionals que van descobrir terres d'aquest continent i van donar una cultura als seus habi-

(1) **Pere Fages: Descobridor, Cronista i Governador de la Nova Califòrnia.** Edicions Catalanes de Mèxic, 1953.

tants. Perquè com diu Soler-Vidal, "els primers anys de la història de Califòrnia, tenen forta empremta catalana. Els protagonistes de les seves primeres i verídiques històries porten cognoms cata-

lans. ¿No val la pena de seguir-los el rastre per les terres de les grans aventures?" Sí, puix que els escriptors honestos que són a Catalunya, no ho poden fer.

Pere Foix

¿CONCESSIONS O PACTES?

SALVADOR de Madariaga, president del Consell Federal Espanyol del Moviment Europeu, contesta, indirectament, les nombroses protestes catalanes que ha rebut la redacció dels quaderns del Congrés per la Llibertat de la Cultura, contra el seu article, tan irrespectuós com desconsiderat, replicant la tesi nacionalitària del nostre malaguanyat Antoni Rovira i Virgili, i des d'una emissora francesa, comentant l'estructura federal helvètica, ha aconsellat als espanyols que adoptin la seva personal concepció "federalista" i acabin, tots plegats, amb el separatisme de catalans, bascos i gallecs.

Preocupat per la rèplica contundent de tants i tants catalans, retreu un llibre anglès on es diu que, a Catalunya, es nota "un profund caràcter espanyol", però ell no es fa gaires il·lusions. Perquè, diu: *no todos los catalanes son capaces de penetración y hondura; y, por el mundo, dentro y fuera de España, andan no pocos, con algunos no muy escasos vascos, diciendo y escribiendo disparates de franco separatismo, en el que lo de "franco" no basta ni para explicar ni menos justificar lo de "separatismo"*. I afegeix: *esta tendencia a desbarbar, que no es sólo catalana sino también vasca y hasta gallega, suele causar desazón a los españoles pensantes...*

Per aquests espanyols pensants, que ens diu que són els seus, proposa un sistema tot original: la creació d'uns quinze reinos peninsulars, cadascun amb les seves Corts, elegides no pas per sufragi universal directe sinó pels Municipis; i que aquests parlaments elegeixin un Senat federal que exerceixi la sobirania del país.

Madariaga, troba que està molt bé el sistema tributari de Suïssa, el qual estableix que de la recaptació cantonal, un deu per cent es destini als Municipis, un quinze per cent a l'Estat confederal i el setanta-cinc restant que sigui administrat directament pels respectius Cantons. Troba bé el sistema suís però quan la discussió de l'Estatut de Catalunya va votar la proposició Indalecio Prieto, contra la proposició Pere Coromines, i va obligar als catalans a fer totalment al revés del que es fa als Cantons suïssos: Catalunya, havia de pagar a l'Estat central un setanta per cent de la seva recaptació per diversos conceptes i havia de viure amb el trenta per cent restant.

Entrant en detalls, el senyor Mada-

riaga proposa que la capital de Castella la Nova no sigui Madrid sinó Toledo; i que la capital de Catalunya, no sigui Barcelona sinó Tarragona; que les institucions i organismes governamentals no siguin establerts a les capitals sinó repartits entre diverses poblacions de segona categoria...

Quan un espanyol, dels anomenats liberals i demòcrates, parla d'estructurar la seva Espanya d'una manera descentralitzada, ho fa sempre a base de concessions, mai de pactes. La doctrina pimgalliana del pacte no l'admeten de cap manera; i menys encara el pacte entre les diverses nacionalitats que hagin de constituir la confederació. En aquest punt, coincideixen, perfectament, un liberal-conservador com Salvador de Madariaga i un anarquista-revolucionari com Diego Abad de Santillán. Llegiu, sinó, d'aquest darrer, el pròleg a l'edició argentina de *Las Nacionalidades*, de Pi i Margall.

Sempre aquest aire paternalista. És el mateix aire que agafaven els conquistadors i "civilitzadors" espanyols en terres d'Amèrica. I com que la sobirania "de tot el territori espanyol" només pot estar a les seves mans, perquè són ells els concessionaris, sempre en surt un que els interpreta a tots en el moment oportú: Primo de Rivera, liquidant la Mancomunitat de Catalunya; Gil Robles, suspent l'Estatut d'Autonomia; i Franco, exterminant catalans, repoblant de castellans les terres de llengua catalana i explotant les riqueses de Catalunya a profit exclusiu de l'Estat espanyol.

Catalans, bascos i gallecs ja hem dit i repetit, de mil maneres diferents, que ja s'ha acabat l'època dels pactes, lliurement consentits. I per a poder pactar en igualtat de condicions, cal que els països pactants gaudeixin de plena llibertat per a poder exposar, públicament, el seu criteri i les seves condicions. Per això és indispensable que catalans, bascos i gallecs puguem establir els nostres particulars règims constituents sense intervencions espanyoles.

En canvi, estem segurs que els demòcrates de Catalunya, Euzkadi i Galícia coincidiríem en què, per a garantir els nostres drets, a cadascun dels nostres països s'establís un control democràtic internacional sota el patronatge de les Nacions Unides; i, si calgués, sota la protecció armada de les forces de l'ONU per evitar una possible nova "guerra civil".

Miquel Ferrer

Al Marge ~ EXTRAVAGÀNCIES

A LGU que ha llegit el Journal dels Goncourt ens cita el següent paràgraf: "Allò que més ens desplaça és que en aquest món no succeeixen extravagàncies. Els esdeveniments llisquen d'una manera raonable. Tot està sotmès al més bon seny burgès... Perquè ens poguéssim distreure caldria, encara que solament fos per uns dies, que tot caminés cap avall".

Heus ací l'avantatge de viure un segle més tard. Ara n'estem rodejats d'extravagàncies. En citarem només dues.

Extravagant que mentre el 12 de desembre del 1946, l'Assemblea general de les Nacions Unides adoptava la següent resolució:

"... pel seu origen, naturalesa, estructura i conducta en general, el règim del general Franco és un règim feixista establert, principalment, a causa de l'ajuda rebuda de l'Alemanya nazi de Hitler i la Itàlia feixista de Mussolini..."

set anys més tard, el 26 de setembre de 1953, un dels més importants signataris i defensor aferrissat de la democràcia i de les quatre llibertats, ha tingut la idea genial de mantenir la nissaga dels dictadors desapareguts, posant un pegat de dòlars perquè vagi fent la viu-viu el digne hereu d'aquells règims d'excepció.

(Potser vindria a tomb recordar aquell incident al Parlament espanyol, als darrers temps de la Monarquia, entre el diputat militar Amaro i Felip Rodés. Reaccionant, el primer, contra determinada frase de Rodés, que aleshores encara es mantenia republicà, li advertí amenaçador: "Eso que acaba de decir su señoría, no lo repetirá fuera del salón de sesiones". A la qual cosa Rodés replicà: "Sepa su señoría que yo soy valiente cuando quiero y cuando me conviene; no tengo obligación de serlo por ochenta y cinco duros al mes". Ara, és clar, la tarifa ha pujat.)

Extravagant que mentre més necessitat tenim de mantenir un sagrat respecte per a la memòria dels nostres homes il·lustres, segons referències epistolars, algú s'entretingués a la celebrada Conferència Nacional Catalana de Mèxic, recordant la venerable figura de Francesc Macià —que ja ha passat a la immortalitat— amb certes apreciacions i al·lusions no gaire escaients.

Si els Goncourt haguessin viscut cent anys més tard no haurien pas tingut motiu de plànyer-se.

Sirius

LA PETITA GEOGRAFIA

A Artur Bladé i Desumvila, després de llegir el seu "Benissanet".

Maria, pel bé que et vull,
no et casis a la Ribera,
que et faran menjar bajoques
i flors de carabassera.

És possible que la proximitat de la meua comarca natal amb la ribera catalana de l'Ebre, hagi estat la primera causa de l'encantament que he trobat en el vostre "Benissanet". Jo sóc del Priorat, del primitiu Priorat de Scala Dei, força engrandit després, en fer-se la distribució comarcal de la Generalitat. El Priorat original el constituïen set pobles petits, i el meu, Gratallops, n'era el veritable centre, Sempre m'ha causat una mica de pena declarar el nom del meu poble —car, pels estranys no deixa d'ésser una mica repel·lent, i fins i tot risible— però, així mateix, mai no l'amago. No faig com més de quatre que, en preguntar-los-hi: de quin poble sou?, contesten que "de la banda de Banyoles", si no recorren a la forma més vergonyosa i condemnable encara, de dir: de la *província* de Tarragona, o de la *província* de Lleida. El que ara recordo també és una cosa que per imperdonable negligència mai no he sabut esbrinar és, com els antics paisans meus, de no sé de quina època devien ser, van tenir la deplorable idea de canviar-li el nom al poble, que segons he sentit afirmar sovint, un temps es deia "Vila Nova del Pi", denominació evidentment molt més afortunada. I tornant al fet d'ésser franc en dir el poble de cadascú, sempre vull tenir present que la inspirada i no mai exhaurida poetessa Gràcia B. de Llorenç té a gran honor ésser de Llofriu, poble empordanès minúscul, en el qual, segons una d'aquelles dites malicioses del nostre vigorós folklore, "Els més rics van a captar".

Al Priorat, la terra, en general, és eixuta i pedregosa, —soldó i llecolell—, plantada d'ametllers, olivers i vinya, com diuen les Escriptures, i com Vós dieu de la part secana de Benissanet. Degut a això, tot el que dieu, interessantíssim, del gran riu i de les sènies; de la barca i dels llaguts, n'he de prescindir. A mi em commou el record de les muntanyes treballades de la falda al cim, que són una cosa gloriosa; els perfums de l'espígol, del timó, del romer, i l'aroma de la sajudida que és l'encantament de les olives arbequines dintre la gerra, i la gràcia d'aquell bròquil morat que fa unes sopes gairebé vermelles, molt saboroses, i els ametllers, que al Priorat abunden, i quan són florits sembla que es tornin boigs d'alegria. Jo conservo als ulls la meravella i al cor l'enyorament d'haver contemplat una vegada, des del Montsant i de la Serra la Llena el terme d'Ulldemolins, cap als darrers de març, quan els ametllers estaven en plena florida. És una cosa única.

Per això trobo tan encertada la cita que feu, com a segona nota preliminar del vostre llibre, d'aquelles paraules del francès Henry Troyat:

—“Vós no reconeixereu més el vostre país...”

—Així mateix no podran pas canviar-ne el color del cel, ni la flaire de la terra...”

Al meu poble i en tot el Priorat original, hi ha poquet regadiu. Les hortes a la vora del riu Siurana, això sí, molt ben conreades, són miniatures si les volem comparar amb les sènies de la Ribera. El que més abunda són els hortets de recó.

Jo com Vós, però més que Vós, m'he de servir d'imatges inactuales, primerament perquè han passat molts anys, i després perquè —ai, las!— la història del Priorat, si algú s'emprèn algun dia la feina d'escriure-la, s'ha de dividir, així com la Sagrada Escriptura en Antic i Nou Testament, en Abans i Després de la fil·loxera. Jo servo com una desfilada d'imatges boiroses, els darrers temps de les *vaques grasses*. A la plaça hi havia, almenys tres cops per setmana, un verdulaire de Mora i un peixater de l'Ametlla; marxants de tot, de sabates i d'espardenyes; de sedes i percales; rifadors de quadros, i uns que feien bon negoci donant una pesada de taronges a canvi de dues de draps vells i soles d'espardenya. Tot sovint passaven cantant els "Plata i oro". No hi mancava res ni, de tant en tant, el Noi de Tona i algú altre arrenca-queixals.

Als finals de setembre el poble prenia uns aires fantàstics d'animació: de tot arreu hi arribava gent; molts aragonesos, gairebé tots de la banda de Terol; infinitat dels pobles de la Ribera, tots, fins els xavals de catorze i quinze anys, amb calça curta i faixa. L'equipatge de cadascú era sumari: una llauna de petroli buida, amb nansa a tall de cistella, i un falçó per a tallar raïms. Molts de traguers, amb els seus matxos, venien dels volts de Castelló de la Plana. El vermar (veremar) era un prodigi de moviment i de color. El diner corria, i de què es pagava bé als vermadors n'era una prova que tornaven anys i anys els mateixos. Les jornades començaven a les quatre del matí, i a mitja tarda tots acudien a fer gatzara a la plaça del poble. Per les masies, no en parlem; en el teatre de Guimerà hi ha al·lusions que s'acosten a la realitat.

I les relacions amb els pobles de l'Ebre català havien d'ésser també, jo penso, interfamiliars. Una cobla molt coneguda, deia:

Per Sant Andreu, 30 de novembre, i per Sant Tomàs, 21 de desembre, tot aquell que tenia un parell de duros sobrats, se n'havia d'anar a les fires de Falset. Si les fires de Falset eren notables, també ho eren les nostres Festes Majors. Aquell Sant Sebastià! Processons amb els majorals portant les grans banderes, que eren fetes de domàs; missa cantada i a voltes orquestrada, amb sermó especial; el predicador havia d'ésser de fora vila, sinó no servia; moltes vegades en castellà, i la gent se l'empassava com bescuits, i Ball de Coques a la plaça. Sobre les coques hi ha quelcom a dir: En primer lloc la qualitat de les nostres coques maurades, penso que enlloc no haurà estat superada. Després, les coques enramades, que eren les que donaven categoria al Ball. A les cases on hi havia noies casadores, els majorals distribuïen coques, que les noies s'encarregaven d'enramar, operació en la qual s'abocava tot l'enginy possible. Els majorals passaven a recollir les coques, i el dia del Ball es posaven a subhasta i, naturalment, cada subhastada era motiu de rivalitats i compromís d'adquisició pels fadrins interessats. I... qui en dóna més...? De vegades la rivalitat i la fatxenda arribaven a proporcions inversemblants.

Una font, també, d'atracció de forasters, era l'ermita de Consolació, de gran veneració en tota la comarca. Dues vegades a l'any, molta gent de les rodalies, joventut en gran part, s'hi reunia en Aplecs: uns hi anaven per devoció, i d'altres no tant; per a trobar-hi una comparació gràfica, hauríem de dir que proporcionalment el platxeri representava el pa, i la devoció el formatge.

I ara, jo em sento obligat a preguntar al meu desconegut amic Bladé-Desumvila i a la seva fina col·laboradora: —Per què he tret a rel·luir tantes històries, que són del meu poble, i no són de Benissanet, que és el que fa el cas?

—Perdoneu. Sobre el vostre Llibre hi ha tela per tallar, i és ric de suggerències. Com hi ha tant d'acostament de costums de la Ribera al Priorat, potser jo no he sabut dir el que desitjava en lloança vostra, i m'he embrancat massa en parlar d'allò que no venia al cas.

Preneu-ne la bona voluntat, i deixeu-me repetir: El vostre petit llibre és gran, molt gran!

Jordi Casanova

Els catalans del Brasil s'han fet càrrec enguany de l'organització dels Jocs Florals de la Llengua Catalana els quals seran celebrats a São Paulo, ciutat que commemora aquest any, amb grans festes, el IV centenari de la seva fundació.

JOCS FLORALS DE LA LLENGUA CATALANA

Any XCV de la seva restauració

CARACAS 1953

LA celebració de la gran Festa de les Lletres Catalanes a Caracas (Venezuela), ha estat un esclatant succés, com ja prevèiem donada la qualitat dels nostres connacionals allí residents. Aquests Jocs Florals mantenen la categoria i esplendor dels celebrats anteriorment a l'exili del 1941 ençà que foren instaurats ací Buenos Aires pel Consell de la Comunitat Catalana i seguits en ordre cronològic pels nuclis germans de Mèxic, Xile, L'Havana, Bogotá, Montpeller, Londres, París, Montevideu, Perpinyà, Nova York i Tolosa del Llenguadoc.

La festa ve fer-se el diumenge 13 de desembre en el teatre més important de Venezuela, el Municipal de Caracas, que va omplir-se de gom a gom. A l'escenari, agençat amb plantes i flors, destacava al fons un gran disc amb l'emblema nacional de la nostra pàtria. El president del Centre Català, doctor R. Carrasco-Formiguera, germà del màrtir català executat pel franquisme, obrí l'acte amb la frase de ritual. Pere Pi i Sunyer, Secretari de la C. O., llegí les nombroses adhesions rebudes. I, d'immediat, Marc-Aureli Vila, mantenedor-secretari, féu conèixer la Memòria llegida la qual anuncià el títol de la composició premiada amb la Flor Natural i el nom del seu autor: Albert Manent. Diu que Manent, representat pel senyor Ernest Maragall, ha elegit per Reina de la Festa a la senyoreta Corina Maragall Mac Hill, néta del qui fou altíssim poeta Joan Maragall.

Aviat Corina Maragall entra a la sala, del braç del seu pare qui representa el poeta premiat, precedida de la seva esplèndida Cort d'Amor mentre l'orgue fa sentir els acords de la Marxa del Rei Joan i tota la concurrència, dempeus, aclama la Reina i la seva magnífica Cort. Ja a l'escenari, el President del Jurat Qualificador, Dr. August Pi i Sunyer, l'il·lustre savi biòleg català exiliat, pronuncia solemniament aquestes paraules: "Queda proclamada Reina de la Festa la senyoreta Corina Maragall".

La poesia premiada és llegida pel Dr. Bartomeu Oliver, del Consistori dels Jocs Florals.

Després segueix la lectura del Veredict: Ultra la Flor Natural "A penes faula", del poeta Albert Manent, han obtingut premis els següents escriptors i poetes: Agustí Bartra (Englantina), "El carro de l'elegia"; Joaquim Boixés i Sabatés (Viola), "Senyor, jo no sóc digne..."; M. Sanchis-Guarner (Premi Pompeu Fabra); Josep M. Poblet (Premi Ignasi Iglésies); Fèlix Cuçurull (Premi Joaquim Folguera); Miquel Mar-

tínez-Castanyer (Premi Narcís Oller); Llucià Vilar (Premi Ginesta d'Or); Josep Picó (Premi Joan Lluhi); J. M. Miquel i Vergés (Premi C. C. de Colòmbia); Miquel Ferrer (Premi President Companys); Joan Vernet i Batet (Premi Maspons); Maria Gibert de Filella (Premi Soto-Ventura); A. Bladé-Desumvila (Premi Dr. Trueta); Pau Vila (Premi Blanchart); Joan Espinasa-Cloas (Premi Andreu Xandri); Joan Ba-

El doctor MARC-AURELI VILA
llegint la memòria de consuetud

rat (Premi I. E. Catalans); Rosa Leveroni (Premi Catalans de la Dominicana); Elisabeth Oliveres de Picó (Premi Carles Rahola); Antoni Ribera (Premi C. C. de Burdeus); Joaquina Cascante-Pou (Premi Masia Catalana). Premis Musicals: Josep M. Codó (Premi Joan Gols), i Mossèn Ramon Casajoana (Premi Nicolau).

Han obtingut accèssits i mencions honorífiques: Lluís de Rialp, Joan Fuster; Domènec Casanovas, Mossèn J. Serrajaner, Emili Granier-Barrera, Maria Beneyto i J. M. Capdevila-Marca.

Conegut el veredict i retirats els premis pels seus autors o representants, hom donà lectura als poemes guanyadors de l'Englantina i la Viola i altres composicions premiades.

La venerable figura del Dr. August Pi i Sunyer, glòria de Catalunya, fou objecte d'una forta ovació en alçar-se a llegir el seu Discurs Presidencial el qual també fou molt aplaudit.

El Discurs de Gràcies anà a càrrec del Mantenedor doctor J. Moncada Moreno, Director de la Biblioteca Nacional de Caracas.

I la festa resta closa. Immediatament

el Ministre d'Educació, Dr. J. L. Arismendi, ofereix el braç a la Reina i es forma la comitiva: dames d'honor, membres de la Comissió Organitzadora, Cos de Mantenedors, Membres del Comitè d'Honor, etc., als acords novament de la Marxa del Rei Joan I.

• Com diem anteriorment, la Festa resultà magnífica, literàriament, i socialment. Demés del Ministre d'Educació, hi assistiren bon nombre d'escriptors, poetes, professors universitaris i artistes veneçolans. La premsa del país, en general, es féu eco de la magna celebració catalana publicant extenses ressenyes de l'acte, fotografies i notes admiratives. Els diaris "El Nacional" i "El Universal", que són els de més prestigi del país, en feren recensions encomiàstiques.

• Els Premis "Ignasi Iglésies", "Joaquim Folguera", "Narcís Oller", "Andreu Xandri", "Antoni Nicolau" i l'accèssit a la Viola, han estat dotats respectivament per les entitats d'ací l'Argentina; Casal de Catalunya, Centre Català de Rosario, Comunitat Catalana, Grup Joventut Catalana, Centre Català de Mendoza i Montepio de Montserrat.

• Restaren deserts els Premis: "José E. Rodó", "Antonin Perbosc" i els oferts pel Centre Català de L'Havana i pel senyor Ricard Soler, també de L'Havana. No s'adjudicaren els Premis "Rovira i Virgili" i "Vila Comtal".

Flor Natural

Lema: tots mos disegs sobre vós los escamp...

Ausiàs March.

I

A PENES FAULA

Creixo en l'aurora violent
i no sé el nom que el cervol crida.
El lleopard a l'orient
vetlla la lluna no esculpida.
Perdo el corser, em resta la brida
i el blat cremat i l'elm roent;
ve una tristesa espesseïda
com un vi amarg ple de rellent.

El tord no canta en la sorpresa
i se m'esqueixen els lilàs.
El tell duu al pit saba malmesa
i el riu sanglota a cada pas.
El sentinella sent el bleix
de cada fruit que amb rou madura
i en les ruïnes meves neix
la boira dòcil de l'altura.

Dea segura i esvaïda,
gasela indòcil del desig,
creues camins, seguint la crida,
i trobes temples al bell mig.

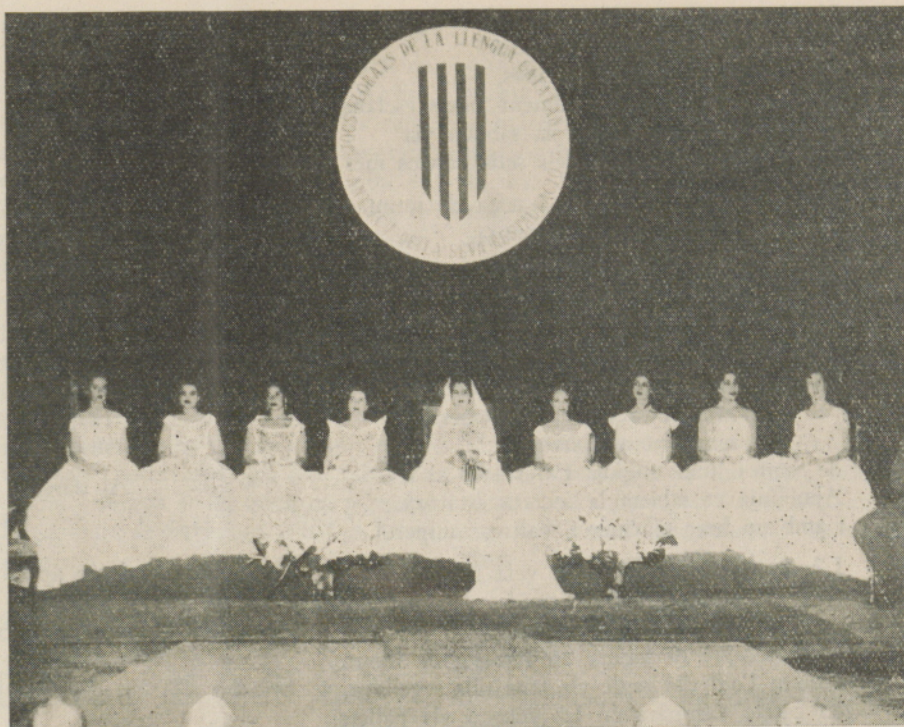
Callo el teu nom que m'és guiatge
(fora el de Déu és el més pur)
però de tu encara sóc ostatge
com un xinès de Singapur.
Ja que no vols el meu beuratge
i has oblidat el nostre atzur
et diré ocell orb i salvatge
fins a morir d'algun conjur.

II

R E T O R N

Has avançat oblidadissa,
torre imprevista i onejant;
si la memòria s'esblavissa.
l'aigua del temps per tu té un cant.
I mentre véns, noia ventissa,
i tot veient com vaig plorant
el mariner la vela hissa
i el Sena riu com un infant.

Torre imprevista de dolcesa,
dea tornada a l'alba antiga;
el cor de tu no es desavesa
i la paraula no es deslliga.
Petjant-la tu fruita la sorra,
i a cada ratlla on il·luminis
creix el vers nou, l'arbre s'esborra
a la planura dels erminis.

La Reina de la Festa, seuyoreta **CORINA MARAGALL**, amb la seva Cort d'Amor, presideix l'acte

I si el perquè et pregunta l'hoste
t'acalaràs sense resposta.

I tot llanguint, sense recer,
l'hoste d'abans ja no et demana,
passa el llinard del mur darrer.
I el Rei Artur veu a la plana

assagetat el missatger.
Si la resposta ve, tardana,
la teva deu es pot refer
amb el foc blau d'una campana.

Albert Manent

Barcelona.

Englantina d'Or

EL CARRO DE L'ELEGIA

Lema: **Non, non!... Debout! Dans l'ère
successive!**

Tan a prop mar i pàtria, dues vastes nueses!
La gavina s'alçava
per damunt la mar blava
com el record fendia son propi firmament.
Molt servàvem encara: de nou eren apreses
les estrelles dins l'ampla il·lada del vent.

Un'ombra de bandera encara ens feia invictes
adalils de la terra,
soldats, d'una altra guerra
on silenci i espera serien els trofeus.
A la sorra dictàvem lluminosos edictes,
i del temps que ens negava ens sabíem hereus.

Les visions venien a l'hora de retreta,
quan la mar emmudia
i la foscor corria
amb la falç del creixent oculta dins el pit.
Jagut dins la xabola, escoltant la corneta,
sentia baixar l'arca de ferro de la nit.

Apagaven la llàntia dos dits de vent i gebre...
De son i somni al caire,
oïa dringar en l'aire
immòbil de la nit uns màgics picarols.
I tot d'una, esquinçant la més alta tenebra,
un gran carro baixava per auris torniols.

Oh el trontollant i lent carro de l'elegia
que, tornant endarrera,
refeïa la rodera
que ni el temps ni l'oblit no havien esborrat!
La meua ànima, a dalt, les regnes sostenia,
abocada a la llum d'un espai fet passat.

Tan certa de sa joia com dels seus vells enigmes,
vestida de corol·la
i símbols d'ella sola,
pressentia l'aurora en sos flotants cabells.
D'esquena a solixent, veïa els sublims estigmes,
la matinal naixença dels patris cims vermells.

El carro travessava l'airecel llegendari,
tot baixant vers les planes
d'espigues i campanes...
La mar movia, lluny, son bressol de remor,
i una àguila, emprenent el seu vol solitari,
posava la seva ombra al braç de l'horitzó.

Davant meu s'estenien els camins de ma infància:
reveïa la sageta
blava de l'oreneta
clavar al pit de la tarda un anhel estival.
A ranvespre, vençut per un vent de fragància,
aixecava els meus ulls devers l'ametller astral.

La terra em murmurava els seus càlids missatges,
sentia dins les messes
el pas de les deesses
que duïen a la testa l'àmfora de la nit.
Mon cor d'heura sabia, corrent pel alts herbatges,
que el món era una imatge en cerca d'esperit.

Oh el trontollant i lent carro de l'elegia!
Les pluges i ventades
i les mortes anyades,
agafant-se a les rodes talment fidels esclaus,
el carro arrodonaven per la sabuda via
de la pàtria allunyada dels seus destins més blaus.

Pàtria de flanc d'escuma i testa de muntanyes:
l'antiga cançó immensa,
feta d'ona i semença,
de nou s'esbatanava en radiants matins
i penjava el futur en les teves entranyes.
Eres com un llarg èxtasi de vent damunt els brins.

La teva força eixia de la teva tortura.
Amb més rel que esponera,
semblant a l'olivera
de vent i llum ungida, t'aferraves al sòl.
Apol·línia et sabíem la secreta estatura,
i amb un braç mariner i, l'altre, camperol.

L'ànima, dalt el carro, et veia i somniava.
Però cantant o muda,
triomfant o vençuda,
arreu sempre et seguia un fresseig de llores.
I quan l'odi del segle els teus ulls segellava,
en cercle t'emparaven les veles i els pallers.

Insomne i vigilant, esquixada d'estrelles
la teva falda agrària,
nova Rut solitària,
senties allunyar-se el lent bou de la pau.
Però quan l'est daurava tes glaçades parpelles
el mar entrava en tu, l'immortal Booz blau...

Oh el trontollant i lent carro de l'elegia!
La interior mirada
va guiant la tornada

pels camins de ma vida que l'amor va eixamplant.
El dolor d'ahir canta i plora l'alegria.
Tots els ecos que vénen són fragments del seu cant.
És el cant de mon ànima, però no neix pas d'ella.
Somniarà ma raça
en la veu que em traspassa
i que, anònima o apresada, viurà al cor de tothom.
Perquè he estat ben despert en el foc i en la rella,
no niaran les ombres al voltant del meu nom.

Davant del meu cant reculen les batalles.
El món ja no és pregunta,
tot es fon i s'ajunta
com en el fruit el temps es fa pes i dolçor.
I l'esperit, immòbil al cim de ses muralles,
sent alçar-se dins d'ell l'espectre de sa por.

Al darrera de l'ànima que veu lluir en l'altura
tots els seus vaticinis,
van dotze arbres fulminis,
dotze apòstols que marxen, amb el front estrellat,
a enamorar de nou la panteixant natura,
mentre el cant, lentament, roda en l'eternitat...

ESCOLI

Carro de l'elegia mogut per la cadència
de la vida i la mort,
oh gran ritme del cor
que abranda en visió la més pregonia absència!
Cant i carro que duen, a través dels hiverns
i per fosques roderes,
l'esperança que brilla en els astres eterns
i en altres primaveres.

Mèxic.

Agustí Bartra

Viola d'Or i d'Argent

SENYOR, JO NO SÓC DIGNE...

Lema: L'Amat d'en R. Llull

Quan el meu nard la seva olor exhalava
a punt de rebre l'eucarístic brou,
quan sencer l'Estimat a mí se'm dava,
va florir el poncelleig d'un càntic nou.

Font que sadolla, poma camosina
s'ha tornat Ell per mi. I el llavi meu
ha esbocinat la gerra alabastrina
per banyar amb mirra i amb petons son
[peu.

Mes, ai!, que no encontre la sajulida
ni els brots de menta ni el tendre ametlló
ni la bresca de mel tot just farcida
ni la dolcesa del primer petó.

Vinc a Tu, Amat, només amb poms
[de ruda
sense cap flor, perquè sóc dels tardans:
i tota aquella amor de Tu rebuda
me la deixí escapar d'aquestes mans.

Ara la carn em pesa i m'empresona
—caliu d'un encenser orfe d'encens!—
i ja no veig el cel, i s'esborrona
sobre els ulls del neguit ton rostre
[immens.

L'amor que coneguí amb estrets de
[braços
i amb el foc del ví ardent dintre la sang,
7248

m'han deixat sense estels mos camins
[lassos
i al paladar desert regust de fang.

Voldria dir-te: Amat, són els meus
[llavis
ara per Tu un esqueix de xuclamel.
Mes no puc oblidar els cards dels agravis
i et dono roses que destilen fel.

I sento la coïssor de l'ull que plora
quan se m'enduus al Divinal Festí.
I em vols donar la Sang i el Cos alhora...
ai, Amor que t'has fet Amat per mi.

Espero amb boca d'àngel impossible
el bocí del Pa d'Àngels que em pertany:
i la vergonya i el desig em fibla,
la por i l'anhel amb el mateix afany.

I voldria tornar a la juvenesa
i tornar a viure en el començament,
i sentir per Tu, Amat, la pell encesa
pels primers brots de l'hort del sentiment.

Per Tu la mirra, o poma camosina!,
voldria; el nard i el bàlsam olorós.
I el perfum aspre de la tarongina
és l'únic flaïre que et dona el meu cos.

Trèmul et dic: Amat, jo no sóc digne
de l'eucarístic do. Pa Divinal.
Emperò accepta l'últim cant del cigne
que va a nodrir-se, perquè està malalt.

Joaquim Boixés i Sabatés
Ripoll, octubre de 1953.

LA INVASIÓ

DINS d'una profunda vall, ben
amagat entre les altes muntanyes
per guardar-se de les escomeses
dels pirates de Tunis o d'Alger que en
altres temps navegaven per aquestes cos-
tes, hi ha un poble molt menut, amb
més cases enrunades que no habitades.

Per arribar-hi he hagut de demanar
un salcoldut i cercar avals que accredi-
tin que sóc "adicto al régimen". És zo-
na frontera. Els Pirineus aixequen llurs
crestes altívols i les costes de França es
retallen sobre la blavor intensa de la
mar.

Cal estar previnguts contra una pos-
sible invasió i els militars espanyols no
baden. Llur missió és la defensa de la
integritat de la pàtria i ací els tenim
aixecant fortins, amagant nius de metra-
lladores, emplaçant canons que apunten
al Mare Nostrum, esmerçant milions en
obres de fortificació i escampant una
plaga de soldats castellans, famolencs i
incultes, que fan estralls per les vinyes
i els horts.

Sentim haver de confessar que el "glo-
rioso ejército español", mirat de prop,
és una cosa ben trista. De quines re-
gions d'Espanya arriben a les terres de
l'Empordà aquests minyons raquítics,
menuts, analfabets, que tenen més aire

de captaires que no de guerrers?

Heus aquí que per prevenir-nos contra una hipotètica invasió aquests llogarrets de la frontera són víctimes d'una invasió veritable, talment com en temps de Felip IV amb aquell estol de soldats mercenaris que amb llurs malifetes provocaren l'alçament de Catalunya. I si hi afegim els castellans que han portat els atzars de la guerra, resulta que pels carrers costeruts d'aquest poble, cosa inoïda, ja se sent parlar castellà.

Pobre Empordà! Ací on l'índex de criminalitat era gairebé nul, ací on els veïns en sortir de casa deixaven la porta ajustada i, si tancaven amb clau, per no anar carregats la deixaven al forat de la gatonera, ara han de guardar-se dels mal factors amb uniforme, o sense, que espïen la manera d'aprofitar-se dels descuidats.

No cal dir que els soldats d'avui no són tan perillosos com els mercenaris de Felip IV. Aquells eren soldats d'ofici, durs guerrers colrats al sol de les campanyes, àdhuc en aquest poble miseríol, es troben amb un altre nivell de vida, en un ambient que a ells els sembla de riquesa, i entre unes muntanyes esquerpes, però on ja de temps no hi ha llops ni senglars.

I aquests migrats defensors de la pàtria, bruts i espellifats, en arribar ací procuren treballar a canvi, no d'un jornal sinó d'una modesta remuneració que els permeti menjar i fumar una cigarreta, car l'Estat espanyol que tants de milions esmerça en la fabulosa plantilla de generals, ambaixadors i bisbes, dona cinquanta cèntims diaris al soldat i un ranxo que tot just li permet no morir de gana.

Els hipotètics invasors poden estar tranquils. Passaran el Pirineu com l'han passat sempre, des de Felip l'Ardit fins al mariscal Moncey. Perquè els Pirineus mai no han defensat res, i a través de la seva barrera, malgrat totes les dues, han passat totes les cultures i malgrat totes les defenses l'han creuat tots els exèrcits. Els nostres "bravos y pundonorosos" militars no cal que s'escarrassin per aquestes terres de la frontera. Bo és que facin obres de fortificació, car el patriotisme no està renyit amb les petites ganguetes que la calç, el guix i el ciment proporcionen, que els permet viure millor que en les terres calcigades pel sol roent de la "meseta" o en les incultes serres d'Andalusia i Extremadura. "Todo por la Patria!"

J. C.

Barcelona, octubre, 1953.

COMENTARIS DEL MOMENT

Encetem un altre any el qual sembla néixer amb els millors auguris. La predisposició dels distints directors de la política internacional per a cercar una entesa, ens ho fa veure tot de color de rosa. Ésser pessimista en aquestes circumstàncies i amb els factors que hi concorren, fóra no solament de mal gust sinó, àdhuc, agosarat i fora de raó.

De tots els fets que van succeint-se, el més important és la Conferència que ha de realitzar-se a Berlín entre els Ministres d'Afers Estrangers de les quatre potències capdavanteres del món. Transcendental avinentesa per a trobar solució a tants de problemes, petits i grans, que tenen trasbalsat el món des que va finir la segona gran guerra de la primera meitat d'aquest segle.

La nova posició de Rússia, fruit no tant de l'abandó de les seva tendència expansionista tradicional, sinó de la momentània feblesa en què es troba arran de la fortíssima lluita interna que s'hi ha esdevingut pel predomini del grup Malencov i la desfeta i mort del de Bèria, pot, si és ben aprofitada pels occidentals, dur la unificació d'Alemanya. També caldria acabar amb l'estat irregular postbèl·lic d'Austria.

No creiem, en canvi, que puguin ser de la competència de la Reunió dels Quatre els afers candents d'Àsia, per bé que n'hi ha un que hi tindria un marc escaient: el reconeixement de la Xina comunista per Estats Units i França.

ELS BELLS INDRETS DE CATALUNYA

Magnífic paisatge a Sant Llorenç de Munt
Fotog. "Ressorgiment", per J. de Vilassar

Possiblement aquest nostre optimisme provingui —més que de la realitat dels fets actuals internacionals— d'aquesta plàcida caiguda de tarda que disfrutem en aquestes serralades cordobeses, marc de serenor a propòsit perquè l'esperit s'enjoï amb les més pures il·lusions i es deixi dur dolçament pels camins ben fressats. Beatitud deliciosa que anhelem per a tots o cadascun dels humans, tant els de Catalunya com els d'arreu el món.

Joan Llorens-Bassa

Mina Clavero, 7-I-1954

Quina és l'ànima, quin és l'ésser de Catalunya? És, en categoria, la nació. No és pas indiferent ni secundari que Catalunya sigui comarca, província, regió o nació. Ha estat anomenada de totes aquestes maneres en el curs de la seva història. Però per damunt de la varietat de terminologies, hi ha la realitat viva del seu ésser. I la Catalunya autèntica, la que té la plenitud de la pròpia vida, no és la Catalunya comarcal, ni la provincial, ni la regional. És la Catalunya nacional. Només hi ha, en veritat, aquesta Catalunya. Les altres són degeneracions, o desfiguracions de Catalunya.

Sense partir del concepte de Catalunya-nació, no podríem explicar-nos ni la història, ni la llengua, ni la cultura, ni l'ideal de la nostra terra. No podríem tan sols explicar-nos els nostres temps obacs de la decadència, ni els nostres homes vils de la traïció. No podríem explicar-nos ni l'odi contra Catalunya. Un odi profund i extens i persistent. Un odi que no cau mai damunt les comarques, ni damunt les províncies, ni damunt les regions, perquè tot això és insignificant i pàl·lid. Un odi que només cau damunt la nació, precisament perquè és un ésser real, viu, actiu i perenne; és a dir, té ànima. — A. Rovira-Virgili.

INFORMACIONS DELS PAÏSOS DE LLENGUA CATALANA

• El club de fútbol més estimat dels barcelonins conscients és, sens dubte, el "Barcelona". Però l'alcalde franquista també juga, políticament, i, és, clar, és de l'altra banda: del Real Club Deportivo Español. I com que ell mana a l'Ajuntament ha lliurat la medalla d'or i diploma de la Ciutat al president de l'etern rival del club blau-grana, Francisco Sáenz. I perquè no sigui dit, també ha lliurat la Medalla del Mèrit Artístic a l'Orfeó Català i la de plata a la Federació de Cors de Clavé. Entre les persones emmedallades hi havia el difunt Xenius, al qual li van penjar la del Mèrit Científic, un mèrit que el senyor Simarro va explicar a la seva manera, dient que era "el gran filòsof de la doctrina de la intel·ligència". Quan el Xenius va donar les gràcies va recordar una discussió que va tenir amb el malaguanyat Mestre Millet: el fundador de l'Orfeó Català afirmava que "L'Emigrant" era una obra eminentment catalana i l'autor de "La Ben Plantada" deia que tan podia ésser catalana, com eslava, com germànica o de qualsevol altre lloc...

• Maurici Serrahima ha parlat a la Sala Maragall, del seu carrer de Petritxol, sobre "L'ambient literari de quan ell era jove".

• L'Ajuntament de Reus ha instituït una beca "Antoni Gaudí" per a estudis universitaris.

• Un nou Sant Jordi, de l'escultor Joan Rebull, ha estat instal·lat, amb ciris al voltant, a l'ermita del Comtat de Sant Jordi, prop de Calonge. Hi ha qui assegura que aquest minyó que representa el sant, és ben bé la figura d'un dels minyons catalans caiguts, en defensa de Catalunya, durant la invasió espanyola del 1938-39.

• El Foment de les Arts Decoratives de Barcelona ha organitzat el seu II Recull d'Art, exposant una sèrie d'olis, dibuixos i gravats.

• S'ha constituït a Barcelona la Societat Internacional d'Higiene i Medicina Mediterrània, que residirà a Tànger. El Comitè Executiu serà dirigit pels professors D'Alessandro (Palerm), Lacroix (Argèlia) i Ramon Surinyac (Barcelona); i actuaran de secretaris els doctors Hhiudet (Argèlia), Marian (Palerm) i Masrera-Segalés (Barcelona). La societat es dedicarà a promoure i fomentar l'estudi dels problemes higiènics i patològics propis de l'àrea de la Mediterrània.

• Un altre escultor olotí, Miquel Blai, ja desaparegut, ha estat homenatjat posant un dels seus grups al Passeig que porta el seu nom a Olot.

• A Terrasa s'està treballant en un monument a la memòria de Mossèn Cinto. Hi col·laboren l'arquitecte municipal Josep Pratmarsó i els alumnes de l'Escola d'Arts i Oficis que faran el medalló amb el bust del poeta.

• Al Museu de Granollers s'ha fet el repartiment de premis als novells artistes guanyadors dels concursos convocats: Joan Icart, Joan Cuch, Antoni Duran, Pere Iglésies i B. Cerret-Argemí (pintura a l'oli); Joan Torrabadell i Francesc Mayol (aquarel·la). Joan Torrabadell també ha guanyat el Premi "Maspons" de pintura.

• El Club Muntanyenc, de Barcelona, ha anat a Mallorca i ha descobert a la finca Son Berenguer un "bufador" que, un cop eixamplat, va a parar a quatre grans mines situades a seixanta metres de profunditat, on hi ha un petit llac d'irisacions meravelloses. Actualment s'

està treballant en l'estudi científic de la nova cova.

• A Barcelona s'ha fet una exposició de llibre vell. El full anunciant-la porta una Auca, il·lustrada per Opisso.

• Rossend Llates, ha comentat a la seva "Revista", de Barcelona, l'aparició del nou llibre de poemes de Josep Carner, titulat "Arbres", dintre la Biblioteca Selecta. Però no diu enlloc que Josep Carner, segueixi vivint exiliat a Brusel·les.

• Eugenio d'Ors té a punt de publicar una cosa autobiogràfica referent a la seva Ben Plantada, que en dirà "La verdadera historia de Lidia de Cadaqués". I Salvador Dalí, diu que publicarà una altra diem-ne biografia que titularà "La Real Bien Plantada". Per a canviar impressions, el difunt Xenius ha anat a Port-Lligat a parlar amb el pintor del bigoti envescat.

• Els falangistes de Catalunya també han fet acte de presència als actes d'homenatge tributats al fundador de la **Falange Española**; amb motiu del dissetè aniversari de la mort de José Antonio Primo de Rivera. Els components de la càtedra ambulat anomenada "Matias Montero" han anat a l'Escorial amb un grapat de terra barcelonina i cinc roses vermelles, per a dipositar-ho, tot, a la tomba de l'autor d'aquella frase tan bona: **Durante todo el siglo diecinueve fué la espada la que trajo a España las únicas libertades que pudo disfrutar.** És el nou crit de **Vivan las cadenas!** en elogi de tots els militars espanyols alçats en armes contra el poder civil, des del general Pavía fins al general Franco. És tot un programa polític.

• A la Rambla de Santa Mònica, s'ha inaugurat el "Bar Venezuela", propietat del veneçolà José Castillo, que té a Caracas, l'Hotel Royal, l'Hotel Vizcaya i el Saló de Te "Marianao".

NOTA DE LA COSTA BRAVA EMPORDANESA: Detall de la Platja d'Aro, vist per Barnils, fotògraf de "Ressorgiment".

• El pintor de Sabadell, Durancamps, ha exposat a la Sala Parés, de Barcelona, trenta-sis olis: set paisatges urbans de Roma, dotze de Venècia, tres temes rurals i, per arrodonir-ho, tres **capeas**. La resta són bodegons que ho superen tot.

• Un centenar de dibuixos i aquarel·les del famós japonès Fujita, que fa trenta anys que resideix a París, han estat exposats a "La Pinacoteca", de Barcelona.

• Una barreja de pintors, residents i exiliats, han exposat a la Sala Gaspar: Arenys, Grau-Sala, Gussinyé, Lloveres, Opisso i Prim.

• El violinista Joan Manén, col·laborador assidu de "La Vanguardia Española" de Barcelona, ha intervingut en la vella polèmica entre partidaris del Pessebre o de l'Arbre, en les festes de Nadal, i ha votat pel Pessebre.

• L'agrupació barcelonina "Amics dels Museus" ha adquirit i regalat al Museu Arqueològic de Girona, la col·lecció Bonsons amb peces valuoses de fa més de vint-mil anys.

• El novel·lista anglès Cecil Morgton Roberts, autor d'obres traduïdes a més de vint idiomes, ha estat a Barcelona i ha explicat quin és el seu concepte de la novel·la.

• El director de l'Institut Italià, de Barcelona, Renato Freschi, ha donat una conferència parlant de l'aspecte actual de la crítica d'art al seu país.

• Joaquim Montoriol, ha donat una conferència a la Societat Astronòmica barcelonina sobre els rius negres o subterranis, ha llegit l'estadística dels principals del món i ha fet veure les diferències que hi ha entre els rius subterranis i els superficials.

• Organitzada pels "Amics dels Museus", Joaquin Albareda, director del de Saragossa, ha donat una conferència sobre els objectes col·leccionats en aquella institució.

• Rossend Llates, autor o recopilador del "Llibre de l'humor català", aparegut a la Biblioteca Selecta, ha donat una conferència a l'antiga Llibreria Catalònia, sobre la seva antologia humorística-literària-anecdòtica. Ha pres part a la mateixa sessió el poeta i humorista Joan Oliver "Pere Quart", de Sabadell. I tots dos han estat entrevistats per Gonçal Lloveres. **El Llibre de l'humor català**, comprèn poesies del Rector de Vallfogona, de Josep Robrenyo, Josep Ma. Codolosa, etc. i proses de Josep Pin i Soler, Santiago Rossinyol, Josep Pla, Salvador Espriu i d'altres; i anècdotes de Serafi Pitarrà, Albert Llanes, Rafael Moragues, etc. És el volum 135 de la col·lecció.

• Ha estat estrenada a l'Orfeó Gracienc, sota la direcció d'Esteve Polls, l'obra teatral titulada "Una història qualsevol", original de Josep C. Tàpies i Santiago Vendrell, autors de la bicentenària "El port de les boires".

• El falangista Carlos de la Cuadra, delegat oficial a Barcelona per a l'evacuació i destrucció de barraques, ha explicat en una conferència tot el que s'ha fet per a treure de casa nostra la pobra gent que hi van portar ells mateixos; com foren destruïdes les barraques primeres; i com es voldria endegar el problema de la construcció de cases barates per als obrers del país i dels forasters amb contracte de treball. A canvi d'aquest "servei", demanen als barcelonins que contribuïxin econòmicament a la construcció de nous habitatges, els quals quedaran de propietat del govern de Madrid.

LES EUGUES NO EN SABIEN RES...

Conte xaqueny

EN aquella tarda de febrer, fer migdiada era impossible; la calor era massa xafogosa agreujada pel vent nord, les ratxes del qual, per la seva caliditat, fan que tota cuca vivent s'arreceri.

Al recó més ombrívol de casa seva, tot deixat anar en una senzilla butaca de lona, en Miquel Sarquis, jutge de pau d'El Zapallar, escoltava desmenjadament la vèrbola ploricona que Melcior Paniagua, xicot jove al qual coneixia des de petit i que, pocs dies abans, havia retornat del servei militar.

En una pausa del visitant, en Miquel Sarquis, contemporitzador, va dir:

— Així que el teu antic Avelí Ximenes, no et vol donar les eugues i llurs poltres... Fet i fet, per què t'apresses? En casar-te amb la seva filla tindràs eugues, dona i... sogre sorrut i malfiat. No en tens prou?

— No, ja no tinc res, tot m'ho han pres.

— Però, fill de... ton pare! No m'has dit que era cosa convinguda que us casàveu tot seguit que retornessis de fer el servei? Te n'has desdit?

— No me n'he desdit pas. El cas és que mentre em trobava fora, ella la Nyata, s'ha entès amb Octavi Vázquez i, aquest maula, li ha carregat el dau.

— La gran flauta! — espetega el jutge i, sorneguerament, afegeix: — I tu, sant minyó, què vols que hi faci jo?

— Que el pare d'ella em torni les eugues.

El jutge, sense moures, el guaita seriós, inquisitiu; després torna al seu posat mandrós i, de cara al sostre, pregunta:

— No t'enfarfega el despit? De debò són teus els animals? Els hi has demanat?

— Ahà! Però m'ha respost que les bèsties estan al seu nom i m'ha foragitat de mala manera. Però... senyor Sarquis, us dic la veritat, les eugues són meves pagades amb el meu sou de tres anys, l'un darrera l'altre; don Avelí sempre se'l quedava, dient-me cada vegada que restés tranquil puix que, de totes passades, res no es perdria i així ja tindriem quelcom nostre, la seva filla i jo, quan ens caséssim. Aleshores jo el creia car la Nyata m'estimava.

— Sí, ja ho veig!... de tal faisó que un veí t'ha pispat la promesa i el sogre el guany de tres anyades... *Ch'amigo!*, de bona t'has escapolat... Diga'm: tens el certificat de compra? Res, ni un paper? Ets un babau; si ton pare, que en pau descansi, visqués, t'acnaria les costelles. Ves, ves-te'n. Demà vina al jutjat.

A la matinada de l'endemà una desfeta de trons i llamps i pluja sobtada es

desfermà. Per unes hores, almenys, es temperava la calda estiuenca. Hom exemplava el pit.

El jutge Sarquis, esvait l'ensopiment del dia anterior, llevat des de ben d'hora, entre mate i mate ensellava el cavall al pati de casa seva. Estava impacient per esbrinar l'afer del jove Paniagua.

El xicot no era cap baliga-balaga i no l'hauria intrigat per una futesa, ja el coneixia prou bé. En això el noi pujava igual que son pare, el vell Paniagua, ja traspasat, crioll bon amic i rodonament just, d'una sola paraula.

A les vuit s'obria el jutjat, així aprofitaria l'hora matinera per a donar un tomb fins al mas, no gaire llunyà, del "xacarer" Avelí Ximenes, posseïdor també d'un petit ramat de "vacuns".

Al vell Avelí, talment hom l'anomenava, de tant en tant venia al poble en carro de bous o a cavall per a proveir-se del que calgués. A vegades, en aital avinentesa, l'home es donava el gustot de fer el bot a força de petonejar el flascó de canya fins embriagar-se llardosament. Era vidu, i al seu costat només restava la filla menor, la Nyata; els altres, fills i filles, havien aixecat el vol cadascú pel seu cantó. Però, bah! és, aquesta, una clapa camperola tan comuna!

Hom deia que era avariciós. Però, quin ramader no ho és? Ben mirat no ho seria pas tant com les veus xerraires feien córrer, car el vell Avelí cada any, a Corrientes, ofrenava devotament la millor vedella del seu ramat a la Verge d'Itatí.

Fos pel que fos, cap peó no li durava. Solament Melcior Paniagua el va aguantar tres anys, enamorat de la filla. No s'hauria aprofitat el vell "xacarer" d'aquella circumstància per a entabanar-lo? Un cas sospitos, aquest, de tafureria rústega.

D'aquesta guisa filaven els pensaments del jutge mentre el seu cavall, a bon pas, cautament afermava els ungles pel carrer moll. Aviat va deixar enrera el poble d'El Zapallar i, malgrat fangueres i mulladers, esperonava la cavalcadura pel camí veïnal que corriolava per entre ermots, conreus i arbredes.

Al ranxo del vell Avelí tot estava tranquil; el camperol inactiu per la pluja recent, a l'ombra d'un *samuhú*, contemplava el cotonar, cofoi. La seva filla, al corral, munyia les lleteres.

Tot és relatiu. Fou en Miquel Sarquis el qui, encara que rebut amicalment, esbullà la calma d'aquella llar en destapar el geni del "xacarer".

— Amic Ximenes! He vingut jo mateix perquè he pensat que una citació judicial us treuria de polleguera, al capdavant, per ben poca cosa. Al jutjat hi

ha una queixa contra vós per incompliment de paraula.

— Jamai, amic Miquel Sarquis, jamai en la vida! Per Déu i... que em mati ara mateix si mai l'he traïda. Us juro que esteu en una casa honrada i, si més no, que ho digui la meva filla... Nyata, Nyata!

Del corral ressonen mugits de vaques i vedells. La noia s'ha fet fonedissa.

— No cal que la crideu. Us crec, amic Ximenes!... Es tracta del jove Melcior Paniagua... un eixebrat, vet-ací; xampurrejava quelcom d'un embolic de promences vostres; segons ell...

— Bah! aquest és l'enfít? Ja haureu llucat, amic Sarquis, que e's mocosos d'ara no respecten res ni coneixen vergonya. Una bona llisada els adobaria.

— Potser teniu raó, car en demanarli els comprovants de les eugues el xicot feia l'orni i, amb franquesa...

— De les eugues dieu?... Mireu ara per on es despenja el xafarder. Tot el bestiar és meu, ben meu, o es creu el beneït que tinc forats a casa?

— Dónes així no cal capficar-se, exclama el jutge; si tot està al vostre nom porteu els papers, anem al jutjat, allà s'encaren les parts i tot d'una es destria l'embull. Després, cada porc al seu soll i muts a la gàbia.

Mentre el vell Avelí ensellava, en Sarquis va engegar amb un to que volia ésser afable: — Ara que ve a tomb. No s'havien de casar Melcior i la vostra filla?

— Què sé jo! — ronsejà el "xacarer" —, enraonies de gent manefla. Ací el xicot va treballar un bon espai de temps i semblava que, quan veia la meva filla, se li afluiaven les tabes; mig tocat, sabeu?... No en feia cas puix que ella ja sap caminar soleta... Bah!, totes són iguals; jo també faig el que puc i no em queixo perquè m'agrada... Ja m'enteneu!... Però els cavallins són meus digui el que digui aquell mort de gana.

Ambdós homes cavalcaren i, abans de creuar el portaló de l'eixida, el vell Avelí estrebà les regnes i de cara al ranxo féu un xiulet.

— "Nyata"!... la gran pu...ssa, surt d'una vegada que l'amic Sarquis se'n va: no siguis plaga.

En Sarquis somrigué, mentre, sense desmuntar, s'acomiadava de la noia la qual no estava gens malament amb el nasset arromangat i l'esguard xiroi que traspuava certa picardia; no era pas per timidesa que s'havia fet esquiva. La panxeta començava arrodonir-se-li.

Als volts de les nou, el jutge de pau amb carrisqueig d'esperons entrava al jutjat seguit del vell Avelí. D'immediat prengué seient darrera l'escriptori deslluït.

Allà dintre el Sarquis bonàs i faceciós, accentuant els trets enèrgics del seu

visatge colrat, es transformava en el funcionari sever i lacònic.

L'escrivent, que en un recó de la saleta remenava papers de tota mena, a una ordre breu sortí per a retornar acompanyat de dos veïns per a testimonis i també de Melcior Paniagua el qual, part de fora entre altres postulants, esperava passivament des de les vuit.

Després d'una curta exhortació, la justícia rural rutllava.

El demandant exposa les seves raons. insisteix que, refiat en l'honradesa del demandat, no havia cregut necessari demanar-li els comprovants d'adquisició a mida que, dels seus estalvis, li pagava les eugues.

El vell l'ha interromput varies vegades i els testimonis el subjecten sovint mentre jura i perjura, per totes les deïtats hagudes i per haver, fer un escarment sagnant en aquell galifardeu mentider, bocamoll.

— Senyor Avelí Ximenes: Què hi teniu a dir vós a tot això?, pregunta el jutge.

L'al·ludit s'assossega, s'ajusta la bombatxa rebel que s'escorre panxa avall, es tempteja la camisa pels costats i pel davant, es furga la pitrera i en treu un paper doblegat, brut, groguenc de suor i d'antigalla.

El funcionari desplega el paperot. És el certificat de marca del bestiar, l'examina de tots cantons; no hi ha cap descàrrec de venda parcial. Segons la llei escrita, Melcior, l'ingenu sense ni un rebut, ha perdut el plet.

El jutge, impassible, guaitant el paper, pregunta: —Quantes eugues són?

—Nou, i quatre poltre's suara nascuts— s'apressa a respondre el xicot el qual és correspost amb un cop d'ull furibund. La pregunta, talment un parany si contestada pel vell Avelí, hauria pogut donar lloc a capgirar el caire de l'assumepte.

— Cosa feta! Els papers canten; anirem a prendre jurament i que no se'n parli més, fa el jutge seriós i emmurriat.

Els dos testimonis sospiren. Melcior, moix, no sap què fer del capell a les mans, i Avelí Ximenes, satisfet, en aquell moment juraria fins i tot per la saviesa de l'ase.

Silenciosament, els cinc homes vorejaren la plaça del poblet desvetllant la curiositat dels vianants amb els quals es topaven.

Davant l'església, el jutge es desgranà del grup i va entrar a la rectoria. Passada una estona tots plegats entraren al temple on, en l'altar de la Verge d'Itatí, el capellà encenia quatre ciris. En la penombra ambient la imatge semblava reviure enmig dels quatre llumets guspirejants.

Testimonis i pledejadors, si estranyen la cerimònia inacostumada s'ho callen.

Només al vell Avelí un rau-rau per dintre comença a masegar-li el seny rústec malfiat de natura i, per tal d'aclarir dubtes, s'acosta a pleret a l'amic Miquel Sarquis. Malauradament, l'amic Sarquis sembla que té pressa i no està per romances, s'apropa a l'altar, tiva el cos, enfront del grup i, amb veu molsuda i estufada, engega imperatiu:

— Melcior Paniagua; en plena consciència i veritat jureu davant la Verge d'Itatí que les nou eugues són vostres per haver-les pagat en bona llei?

— Sí, juro! — respon en Paniagua, sorprès.

— Avelí Ximenes: en plena consciència i veritat jureu... — s'interromp al veure que un aixebuc ofega el "xacarer" el qual, tremolós i amb un xiu-xiu poc encobert, li mormola quasi a cau d'orella: — Amic don Sarquis!... us vull parlar... arranjarem vós i jo... part de fora...

Però el jutge no es dona per entès, vol enllestir: — Amic Ximenes!, què us passa? No són vostres els animals?...

tot el bestiar? No teniu vós els papers?... altrament el perjur és Melcior... No el volíeu batre, avui? Doncs no us hi escarrasseu gens; m'apar que la Verge el castigarà més fort encara; apa, acabem. Jureu en plena...

— No puc, no puc... Si voleu juraré per Déu i els sants.

— Així no val. El noi ja ha jurat i seria, el vostre, un jurament de trascantó a més de mancar el respecte a la Verge...

— Mai en la vida! — reacciona el vell Avelí llambregant la imatge. — Abans més m'estimo... (sospira) portaré demà els tretze animals, grans i petits, al pol·rer de Quintana i, d'allà, que Melcior se'ls endugui. Ho juro.

El jutge passeja l'esguard per tots els presents: — Heu oït? Assumepte clos. Girant-se envers Melcior Paniagua li diu eixutament: — Ara tu paga els ciris i després la copa al cafè de la cantonada. El senyor rector també hi està convidat. Entesos?

Agustí Torelló

N O T Í C I E S

HOMENATGES A MACIÀ.—En el vintè aniversari de la mort de Francesc Macià, President de la Generalitat de Catalunya restaurada, s'han realitzat ací l'Argentina varis actes d'homenatge i recordança de la seva gloriosa actuació.

El Casal de Catalunya invità els associats a deixar ofrenes florals al peu del seu bust que tingué exposat adientment el dia 22 de desembre. Demés els recordà l'al·locució amb la qual el dia 14 d'abril del 1931 proclamà la República Catalana i oferí generosament el seu concurs als altres pobles ibèrics per alliberar-los de la monarquia borbònica.

El Grup Joventut Catalana efectuà un acte en el local del Centro Orensanó en el qual el poeta i escriptor Pere Guilanvà va donar una interessantíssima conferència evocant la figura de Macià i l'obra per ell acomplerta per Catalunya; féu una crítica de l'actual ominós règim que esclavitzava la nostra pàtria i demanà una actuació activa i peristent de tots els catalans a fi de contrarestar l'acció de l'enemic disposat a sotmetre Catalunya o fer-la desaparèixer físicament. L'orador fou aplaudidíssim.

Després, els senyors Eugeni Judàs i Jaume Serrador van recitar poemes patriòtics originals de Domènec Perramon i Ventura Gassol. L'acte va cloure's amb "Els Segadors", l'himne català, que tota la concurrència corejà a peu dret.

COMISSIÓ D'HOMENATGE AL MESTRE PAU CASALS.— Aquesta Comissió ens ha enviat còpia de la liquidació definitiva dels comptes. Els

ingressos per diversos conceptes atenyen la suma de \$ 39.522.30. Les despeses \$ 22.180.48. Resta, per consegüent, un benefici de \$ 17.341.82, que Mestre Casals cuidarà de repartir entre els catalans necessitats, exiliats a França, entre els quals hi ha els invàlids i mutilats de guerra en lloc preferent.

Tots aquells que tinguin interès en conèixer en detall aquesta liquidació, poden examinar-la a les nostres oficines.

Tanmateix el resultat financer de l'Homenatge ha estat falaguer per la qual cosa cal felicitar l'esmentada Comissió.

LES JOVENTUTS DE GALEUZCA.

— Novament les joventuts dels tres països oprimits per l'Es'tat espanyol, Galícia, Euzkadi i Catalunya, han celebrat conjuntament una festa germanívola i d'afirmació patriòtica. El 19 de desembre, en el local d'"Euzko-Txokoa", cadascuna de les representacions de les tres nacionalitats oferiren a la nombrosa concurrència que s'hi aplegà, un espectacle de cançons i danses típiques dels països respectius. Aquesta vegada va intervenir-hi també un conjunt argentí de l'Escola Nacional de Danses que interpretà "Triunfo", "Malambo" i "Zamba".

Cançons gallegues pel cor "Terra Nostra", dirigit excel·lentment pel mestre Virtú Maragno; danses marineres de Galícia pel grup dansaire del Centre Betanzos; danses basques pels conjunts d'"Euzko-Frintza" i "Emakume Abertzale Batza"; cançons catalanes per l'agrupació vocal de Joventut Catalana i danses populars de la nostra terra per

l'Esbart Dansaire "Ramon Mas", del mateix Grup.

Festa de confraternitat i de comunió espiritual patriòtica de les joventuts de tres Nacions que aspiren a veure lliures llurs respectives pàtries avui unides en la dissort de sofrir un mateix jou i un règim que pretén anihilar-les.

REAPARICIO. — Després d'alguns anys de silenci, ha reaparegut la revista "Catalunya". El nostre antic confrare surt ara sota l'ègida del Casal de Catalunya i amb un cos de redacció que integren figures tan representatives com els doctors Joan Rocamora, director, Ramon Escarrà, secretari de redacció, Joan Cuatrecases, Josep Rovira-Armengol, Josep Santaló i Jaume Vachier, i senyors Ramon Girona-Ribera i Martí Gimeno.

El primer número de la tercera època conté articles de La Redacció, Joan Cuatrecases, J. Queraltó i Jaume Vachier,

un pensament del doctor August Pi i Sunyer, notes sobre música i llibres i àmplia informació de les activitats del Casal de Catalunya.

Setze pàgines de text amb el format de la seva primera època.

Li desitgem llarga i profitosa vida per Catalunya.

"IMPULS". — Aquest butlletí del Centre Català de Mendoza ens arriba ara amb vestit nou. Imprès, tanmateix fa més goig i convida a llegir. El full que inicia una nova vida correspon als mesos de novembre-desembre i conté articles signats per Anna-Maria Claramunt i Antònia Torrent-Martori; uns versos de Maria Esteve i la transcripció del famós poema "La Sardana", de Joan Maragall, en homenatge, amb motiu del 42è. aniversari del seu traspàs. Acompanya el poema una nota biogràfica de Maragall.

De l'article frontal extraïem aquest bell paràgraf: "Com dèiem en el nostre primer número, mentre hi hagi un sol català que es senti català la mística nacional catalana no morirà mai. Per més trepitjada que sigui, la tradició no desapareixerà mai i la tradició catalana té un encís tan particular que fins atrau als que no són catalans".

Felicitem *Impuls* en la seva nova presentació i li desitgem llarga vida.

DISTINCIO. — El dia 5 d'aquest mes es va realitzar a la Universitat de Buenos Aires un acte públic d'homenatge a l'enginyer Juli V. Canessa, durant el qual el Rector d'aquella casa d'estudis va fer-li ofrena d'una medalla d'or per la seva actuació com a director de les obres de construcció del gasoducte que va de Comodoro Rivadavia a Buenos Aires, obra d'enginyeria d'excel·lent valor tècnic i econòmic puix que, realitzat totalment amb elements del país, en un parell d'anys ha reemborsat el capital que va invertir-s'hi.

L'enginyer Canessa, fill de catalans, és una prominent personalitat tècnica de l'Argentina. Presideix el Banc Industrial i és professor a la Facultat d'Enginyeria.

DE CORDOBA. — L'acte d'homenatge a Francesc Macià, que anunciàrem en la crònica anterior, va constituir pel Club Català un bon succés. En lloc preferent es col·locà un gran retrat de Macià emmarcat per una bandera catalana. Obrí l'acte el president del Club, Sr. Ramon Padró, amb breus i oportunes paraules. Immediatament cedí la tribuna al secretari de l'entitat Sr. Manellic A. Seras qui féu una brillant dissertació al voltant de la vida i l'obra del President de la segona República Catalana per ell proclamada en 1931. Es referí als deures dels catalans en aquests temps durs de persecucions i advocà per la unió sagrada de tots deixant per a un altre dia els partidismes i les diferències que no fan sinó entebancar el moviment general solidari a emprendre per la llibertat de Catalunya.

La concurrència, nombrosíssima, va aplaudir amb entusiasme els oradors.

• Hom anuncia l'aparició propera d'**Esforç**, butlletí mensual portantveu del Club Català, a càrrec de les Seccions de Cultura i Propaganda. Serà, conjuntament amb l'audició radial "L'Hora Catalana", vehicle de difusió de les activitats del Club i coses de Catalunya per als catalans de Córdoba.

• La tradicional Diada dels Reis ha estat celebrada pel Club Català amb una festa infantil per als fills dels associats. Se'ls obsequià amb un berenar, i una funció de cinema. Finalment aparegueren els tres reis, que repartiren joguines a tots els infants. Aquests, molt contents, i, els grans, amb la satisfacció pintada a la cara.

• Les audicions de "L'Hora Catalana" cada dia són més escoltades i elogiades puix que es diferencien del que comunament s'escolta en aquesta mena de transmissions particulars. Possiblement que el secret de l'èxit radiqui també en una mena d'hostilitat que hom percep en certs ambients on es fan mans i mànigues perquè "L'Hora" no vagi a l'ídem. Les audicions del mes de desembre foren dedicades a Amadeu Vives. Un viatge a Montserrat, Nadal a Catalunya, i, la 4a., d'homenatge a Francesc Macià en ocasió del 20è. aniversari del seu traspàs, hagué de suspendre's contra la voluntat dels organitzadors.

DE ROSARIO. — Celebrant el triomf literari del nostre connacional senyor B. Ramentol en el concurs de la Liga Naval Argentina en ocasió de la Setmana del Mar, un grup d'amics i admiradors van ofrenar-li un vi d'honor en el Centre Català. Li en féu ofrena el President de l'entitat senyor Pujol-Canut. Parlaren, també, el senyor Miquel Torres, per la Subcomissió de Cultura i el senyor Josep M. Pappaseit en nom dels amics més íntims. El senyor Ramentol va agrair la demostració amb belles i encertades paraules que foren seguides d'un entusiasta esclat d'aplaudiments.

• La fi de les activitats de l'any en el Centre Català fou festejat amb un àpat germanívol al qual van concórrer bon nombre de famílies i tots els components de l'Orfeó i altres elements actius de la casa. Era present, així mateix, el mestre director de l'Orfeó, senyor Pere Vidal.

• Amb motiu de la festivitat nadalenca, hem llegit en el nou diari argentí "Rosario" un article sobre el folklore de la diada. Parla de diferents països i acaba amb aquesta cita referent a la nostra Pàtria: "En Cataluña las canciones con música poular fueron más abundantes y arraigadas que en región alguna. De las canciones de "Nadal", algunas se pierden en la noche del recuerdo:

Què li darem a n'el Noi de la Mare?
Què li darem que n'hi sàpiga bo?
Panses i figues i nous i olives,
Panses i figues i mel i mató."

DE MENDOZA. — Del 7 al 19 de desembre, el notable pintor català Francesc Fàbregas va tenir en exposició a la Galeria Giménez d'aquesta ciutat un interessant conjunt de teles.

Amb motiu de la seva Exposició va ofrenar-se-li un vi d'honor en els salons del Centre Català.

• És tanmateix digne de lloança el fet d'haver estat posada a escena, en el saló-teatre del Centre Català, una fragmentació de la popular obra de Josep M. Folch i Torres "Els Pastorets", per un

Mestre Jou & Cia Ltda.

Caixa Postal, 5682

Rua João Brícola 24-23.º andar

Teleg. "Mestrejou"

Tel. 33-3904 i 33-9395

★

SÃO PAULO

(BRASIL)

MATERIES PRIMES
PER A LABORATORI
I LICORERIES

MENTOL, CAFEINA,
OLIS I CERES

PRODUCTES
DE MANDIOCA

Llibres

Representants i Distribuïdors
d'Editorials Estrangeres

conjunt d'infants molt ben dirigits per la senyora Sofia de Domínguez, amb coreografia i il·lustracions musicals de la professora, senyora E. Icart de Rodríguez-Roy. Foren dues representacions que s'oferiren els dies 19 i 26 de desembre en celebració de les festes de Nadal. Els petits intèrprets foren aplaudidíssims. Després de la segona representació, en acabar, els infants foren obsequiats pels Reis d'Orient amb joguines i llamins.

Els intèrprets d'"Els Pastorets" ofrenaren a les senyores de Domínguez i de Rodríguez-Roy, uns bells rams de flors.

DE MONTEVIDEU. — En el Jocs Florals celebrats suara a Caracas (Veneçuela), ha obtingut un altre triomf literari el poeta Lluís de Rialp, resident a Montevideo. La seva composició "Cinc invocacions", Lema: "Lais", ha estat mereixedora de l'accésit a la Flor Natural, dotat amb 5.000 pesos xilens pel Centre Català de Santiago de Xile.

• Tot un bon èxit va ser l'excursió al Balneari Lagomar que la Secció Excursionista del Casal Català va organitzar a mitjans de desembre. En arribar al balneari, els expedicionaris hissaren la bandera catalana als acords de l'himne "Els Segadors". Inauguraren el Parador i Fogó del Casal Català i desenvoluparen un programa d'actes diversos, concursos, jocs infantils i ballada de sardanes. L'Esbart Dansaire del Casal va realitzar una bella exhibició de ballets catalans en un dels salons del Balneari, essent la seva comesa molt celebrada per la concurrència.

• Tal com suposàrem, la festa teatral a honor del director del quadre Escènic del Casal Català, senyor Joan B. Font, va constituir un gran succés. Ultra la representació de "Terra Baixa" del genial Guimerà, hi hagué, en homenatge al senyor Font, un acte de varietats que aplegà diversos elements del teatre i la ràdio, els quals van oferir cants, recitacions, danses, etc. Finalment l'Esbart Dansaire del Casal executà un bell nombre de danses populars catalanes.

DE SAO PAULO (BRASIL). — "Catalònia", Societat Paulista de Cultura, ha complert cinc anys d'existència. Un esdeveniment així no podia passar desaper-

cebut per l'entitat. D'ací que hom ho celebrà amb una festa simpàtica, de sana catalanitat.

El cos de ballets, que des d'ara pren el nom d'Esbart Pau Casals, en homenatge al gloriós Mestre exiliat a Prada, va rebre l'ofrena d'un penó apadrinat per la seva generosa donadora, senyora de Roso.

El president de l'entitat, senyor Xavier Faus, va fer un parlament amarat de catalanitat; ens parlà de Mestre Casals a qui exaltà en la seva doble figura d'artista genial i de patriota modelic; de la llengua catalana de la qual recomanà el conreu i la fidelitat de tots els catalans, i acabà evocant els costums i les essències més pures de la nostra espiritualitat nacional. Fou un discurs que emocionà de debò.

L'Esbart Pau Casals va delectar-nos amb una sèrie de ballets tals com "L'Hereu Riera", de l'Alta Muntanya ponentina; "L'indiote", de l'Urgell i del Rialp; "La Bolangera", de Castellbó i l'Urgell; "El ballet de quatre o de muntanya"; "Les Danses de Vilanova i La Geltrú", del Baix Penedès, i "Bona Festa", sardana.

L'acte va tenir un joí acabament amb una audició de sardanes que ballaren els entusiastes d'aquesta nostra dansa nacional.

DE NOVA YORK. — El nou Consell Directiu del Centre Català d'aquesta capital ha quedat constituït així: Sofia A. Albertí, president; Pere Montllor, vicepresident; Ricard Ester, tresorer; Joan Montllor, secretari, i Joan Pollina, comptador.

Cal remarcar el fet que, potser per primera vegada, una entitat catalana a l'estranger en la qual les dones són en absoluta minoria, ha elegit president a una dona.

• Ens arriba de Catalunya una nota trista: Ha mort Miquel Roger i Crosa, escriptor català, fill de Palamós, resident, anys ha, a Barcelona. Havia estat un dels fundadors i animadors de la revista "Marinada", publicada a Palamós fa uns vint-i-cinc anys. Era autor d'alguns llibres. Darrerament, havia donat a l'estampa un volum de poesies, imprès a Palamós i bellament il·lustrat pel dibuixant Vidal-Palmada, llibre que el seu autor no ha pogut veure publicat puix que morí

Miquel Roger poc després d'haver-ne corregit les proves d'impremta.

DE MEXIC. — Ha estat distribuït profusament i enviat a totes les cancelleries, principals diaris de pertot, biblioteques, centres polítics i intel·lectuals, cambres legislatives, etc., l'important document editat pel Consell Nacional Català contenint l'article d'Antoni Rovira i Virgili sobre el problema de les nacionalitats ibèriques, i la refutació de Salvador de Madariaga publicats al número 2 dels "Cuadernos del Congreso por la libertad de la Cultura", i la rèplica a l'article de Madariaga escrita i enviada a "Cuadernos" pel Consell Nacional Català.

• Una altra iniciativa del Consell Nacional Català ha estat el missatge que amb data 10 de desembre i signat per tots els seus consellers ha adreçat a l'Organització de les Nacions Unides denunciant les atrocitats comeses per l'actual règim dictatorial espanyol contra Catalunya, el País Valencià i les Illes Balears i reclamant l'atenció de l'ONU a aquest problema que atempta contra tota llei de justícia i de dignitat humana.

**ROSO, GIRÓ
& CIA. LTDA.**

FABRICANTS
I EXPORTADORS

de

MENTOL
CRISTALLITZAT, USP XII

OLIS DESMENTOLATS

ESSÈNCIES
DE MENTA

Caixa Postal 6937
Telegrams: Rosogiro

SÃO PAULO - Brasil

Camionera Mendocina

Carregues - Paqueteria - Mudances

Servei d'Exprés diari amb camions

Entre Mendoza i Buenos Aires i viceversa

MENDOZA - Necochea 494. Tel. 17299

- Dipòsit: Patricias Mendocinas 2839

Tel. 18793

BUENOS AIRES - Dipòsit: Moreno 2933 T. E. 97-5203

Confiteria "La Rambla"

PERE A. SALAS & CIA. SOC. DE RESP. LTDA.

FABRICA DE DOLÇOS

T. E. 35-0195

(CAPITAL \$ 70.000)

T. E. 35-0195

861 - SARMIENTO - 861

BUENOS AIRES

Per cada Festa un Producte adient

Elaboració diària d'ESPECIALITATS CATALANES

BRÀÇOS DE GITANO

BESCUITS DE LA REINA

PALOS DE JACOB

MERENGUES

BOMBONERIA FINA - Servei de LUNCH

PERSIANES

Els nostres TORTELLS són una delícia

COMANDES per a la Ciutat i per a l'Interior de la República. Atensem encàrrecs per Telèfon

Lluís Llorens

ESCRIVÀ

del

Banc Hipotecari Nacional

Almirante Brown 947

Tel. 659-1852

MORON F.C.N. D.F.S.

Ref. Esmeralda 155

34 - 4824

Bs. Aires

LABORATORIS BAGÓ

Especialitats Medicinals

Administració:

RIVERA INDARTE, N.º 1468

BUENOS AIRES

Laboratoris:

CARRER 62, N.º 493

CIUTAT EVA PERON

Cinta Catalana

ÉS POSADA A LA VENDA una partida de cinta amb els colors nacionals de Catalunya, de diferents tamany, apropiada per a llacets i llagades:

N.º 2 — 11 mm. \$0.80 el m.
 • 3 — 16 • 1.05 •
 • 5 — 25 • 1.60 •
 • 12 — 60 • 5.00 •

COMANDES a:

“RESSORGIMENT” Pergamino 244

GRUP DE JOVENTUT CATALANA
 Pasco 58

H. VILA-VALLÉS Pichincha 176

BIBLIOGRÀFICA CATALANA
 Alsina 421
 Buenos Aires

JUVEN'S

*La Casa que en Articles
 de Vestir per a home està
 sempre de moda*

BARTOLOMÉ MITRE, 757

Buenos Aires

ROSARIO - SANTA FE - MENDOZA
 RESISTENCIA - TUCUMAN

“La Casa de los Tornillos”

JOAN RUSSINYOL

IMPORTACIÓ

UNA ORGANITZACIÓ AL SERVEI DE TOTES LES INDÚSTRIES

Alumini	Bronze	Coure
Corretges	Canons	Acers
Robineteria	Per a vapor, aigua i gas	Metall blanc
Vàlvules	Bombes	Niquel
Empaquetadures	Gomes	Pedres esmeril
	Politges	

GRAN ASSORTIT EN METALLS I EINES

per a Tècnics, Mecànics i Industrials

PERNS, CARGOLS i FEMELLES

de Ferro, Acer i Bronze en tots els passos
 AMERICANS, ANGELOSOS i METRICS

Tot el necessari per a Foradar, Roscar i Ajustar

EL MILLOR SERVEI EN EL MENOR TEMPS

Casa Central:
Sarmiento i Montevideo
 U.T. 35, 3016 - 17 - 18
 BUENOS AIRES

Sucursal:
Rivadavia 353
 Tel. 8661
 CORDOBA

Dipòsit: CHARCAS 1679

Dr. Joan Llorens

ADVOCAT

ESMERALDA 155, 4art. pis

T. E. 34, Defensa 4824

Buenos Aires

CONSULTES DE 17 A 19 HORES